

Inhoud

1.	Inleiding.....	2
2.	Het opleidingscomité.....	2
3.	Klinische opleiding.	3
4.	De erkenningscommissie.	6
5.	MaNaMa Specialistische Geneeskunde en theoretische opleiding.....	11
6.	Het elektronisch stageboekje/portfolio (Medbook).....	12
7.	Evaluatie en feedback.	12
8.	Administratieve checklist.....	13
9.	Info.	14

1. Inleiding.

Als pas afgestudeerde basisarts maakt men een keuze uit de vervolgopleiding huisartsgeneeskunde, specialistische geneeskunde of maatschappelijke gezondheidszorg. In het laatste Master jaar van de opleiding Geneeskunde zal men zich kunnen kandidaat stellen en een stage van minimaal 12 weken doorlopen op basis waarvan men dan al of niet kan geselecteerd worden voor een opleiding tot anesthesioloog. Nadat men geselecteerd is om de opleiding binnen een bepaalde specialisatie aan te vatten, zal men gedurende een aantal jaren een theoretische en professionele opleiding volgen, waarna men door de erkenningscommissie zal geëvalueerd worden. Indien de erkenningscommissie een positieve evaluatie toekent en de coördinerend stagemester u voldoende geschikt vindt om als anesthesioloog te functioneren, zal een positief advies naar het agentschap zorg & gezondheid worden gestuurd en zal de Arts Specialist in Opleiding (ASO) door het agentschap zorg & gezondheid worden erkend als Specialist in de Anesthesiologie. Er is dus een positief advies van de coördinerend stagemester alsook een positief advies van de erkenningscommissie nodig.

De opleiding anesthesie is over de laatste 40 jaar sterk geëvolueerd van een bijna uitsluitend praktische opleiding naar een opleiding waarbij naast praktische skills, ook intermenselijke vaardigheden alsook theoretisch – wetenschappelijke vaardigheden en management vaardigheden dienen te worden verworven (CANMED). Deze tekst heeft als doel om wat meer uitleg te geven over de structuur en de vereisten van de opleiding, evenals een toelichting te geven omtrent de evaluatie en feedback die de ASO tijdens zijn opleiding zal ontvangen. Daarnaast heeft de ASO ook de mogelijkheid om zijn opleiding en opleiders te evalueren. Ook hierover zal wat meer toelichting worden gegeven.

2. Het opleidingscomité.

Het opvolgen en begeleiden van de opleiding is een complex proces waarbij zowel de klinische als de theoretische vorming moet worden gestructureerd en bewaakt. Binnen de dienst Anesthesiologie UZ Leuven is een opleidingscomité gevormd dat als taak heeft om zowel de klinische opleiding als de MaNaMa-opleiding op te volgen. Het takenpakket bestaat uit:

- Programmeren van theoretisch onderwijs voor de MaNaMa vakken.
- Programmeren van postgraduaat onderwijs waaronder ook het Wintersymposium van de dienst.
- Programmeren opleidingstraject verdiepende stage anesthesiologie.
- Programmeren van de KU Leuven bijdrage aan de interuniversitaire cursus anesthesie (AVU).
- Bewaken en structureren van de evaluatie en selectie van de verdiepende stagiairs anesthesie.
- Opvolgen, begeleiden en evalueren van de studenten geneeskunde die als stagiair in de dienst werken.
- Fungeren als interne masterproefcommissie voor de MaNaMa-masterproef.
- Opvolgen en aansturen van de MaNaMa-masterproeven.
- Voordragen van UZ Leuven leden aan externe commissies die met opleiding te maken hebben zoals erkenningscommissie en AVU-commissie.
- Opvolgen en uitvoeren van evaluatie en feedback van de ASO's.
- Opvolgen evaluatie stafleden en perifere stagediensten door ASO's.
- Formuleren van adviezen rond opleidingsinhoud en opleidingskwaliteit.

Het opleidingscomité is samengesteld uit stafleden van de dienst:

- Voorzitter: Marc Van de Velde (coördinerend stagemester, voorzitter examencommissies, planning masterproeven ASO's, coördinator planning klinische opleiding in UZ).
- Secretariaat: Eline Michiels (verslagen, opvolging en communicatie, administratie).

- Stafleden:
  - o Steve Coppens (coördinerend stafflid-coach (SLC) ASO's, SLC fellows)
  - o Kristien Vermeulen (SLC 1ste jaars)
  - o Dieter Van Beersel (SLC 2de jaars)
  - o Rebekka Dreelinck (SLC 3de jaars, SLC verdiepingsstages, coördinerend stafflid-coach ASO's)
  - o Julie Lauweryns (SLC 4de jaars)
  - o Ellen Vandemaele (SLC 5de jaars)
  - o Geertrui Dewinter (lid erkenningscommissie)
  - o Erika Slock (SLC stagiairs)
  - o An Schrijvers (SLC stagiairs)
  - o Stan Outtier (SLC stagiairs)
  - o Sofian Bouneb (planning onderwijs ASO's)
  - o Roxaan Jappie (planning onderwijs ASO's)
  - o Luc Veeckman (planning intubatieweek)
  - o Steffen Rex (oka-coördinatie)
  - o Elke Van Gerven (planning simulatieonderwijs)
- Een aantal externe opleiders maken deel uit van de examencommissie die onder andere de masterproeven moet beoordelen.

Samen met het opleidingscomité vervolledigen de externe opleiders de examencommissie.

3. Klinische opleiding.

Structuur.

Om aan een opleiding anesthesiologie te kunnen starten, dient de kandidaat te worden geëvalueerd. Vanaf de 6 jarige opleiding bedraagt de minimale evaluatieperiode 12 weken verdiepingsstage. Alternatief kan een reeds afgestudeerde arts zich eveneens kandidaat stellen. Hij/zij wordt dan gedurende 3 maanden geëvalueerd in een verkort traject. De kandidaat dient klinisch te werken, dient een theoretische en klinische proef af te leggen en dient zich ook in een kort interview voor te stellen.

Nadat de ASO aanvaard is voor een opleiding anesthesiologie, zal hij een stageplan indienen en zich registreren voor de MaNaMa Specialistische Geneeskunde. Een opleiding anesthesiologie duurt 5 jaar. In de 5 jaar opleiding dient de ASO minimaal 12 maanden ITE/URG opleiding te volgen waarvan minimaal 6 maanden opleiding intensieve geneeskunde en minimaal 3 maanden urgentiegeneskunde. Hij/zij mag maximaal 2 jaar buiten anesthesiologie/operatiezaal doorbrengen. Gedurende de opleiding moet de ASO minimaal 1 maand op de pijntherapie (acute pijn therapie, chronische pijn, palliatieve zorg) staan. Zie hieronder wat betreft de besluiten m.b.t. de duurtijd van de universitaire versus perifere opleiding en een stage in het buitenland (afhankelijk van het moment van start van het stageplan). Indien men omwille van gezondheidsredenen of zwangerschap langer dan 15 weken opleiding niet heeft kunnen volbrengen, berekend over het geheel van de opleiding, dient het deel dat de 15 weken overschrijdt te worden ingehaald vooraleer men kan erkend worden. Vanuit de dienst anesthesie UZ Leuven wordt ook gevraagd dat de ASO tijdens zijn perifere opleiding ook minimaal 3 tot 6 maanden buiten anesthesiologie doorbrengt (ITE, urgentie, LAC). Dit wordt opgevolgd door de coördinerend stagemeeester.

In een opleiding anesthesiologie dient men alle basistechnieken van de normale anesthesiologievoering onder de knie te krijgen. Specifieke technieken dient men maximaal aan te leren maar zijn geen minimale vereiste voor een erkenning (voorbeelden: transplantatie, complexe cardiale heelkunde, geavanceerde locoregionale technieken, ...).

Er wordt binnen de opleiding anesthesiologie UZ Leuven (inclusief de regionale stagediensten) maximaal gestreefd naar:

- 12 maanden ITE en urgentiegeneeskunde voor elke ASO.
- Elke ASO minimaal 1 maand cardiale heelkunde (in periferie of in het UZ).
- Aanleren van specifieke locoregionale anesthesietechnieken (in het UZ of erbuiten).
- Rotatie op acute of chronische pijntherapie (1 maand).
- Alle routine anesthesie technieken.

Universitaire versus perifere opleiding:

Voor stageplannen gestart tussen 06/06/2014 en 30/09/2016	Stageplannen gestart na 01/10/2016	Stageplannen gestart na 10/11/2017
Art. 10. Maximum 40% van de stage kan worden volbracht in een stagedienst die zich niet in het ziekenhuis bevindt. Wat de stage betreft die wordt volbracht in een stagedienst die is gevestigd in een ziekenhuis, vindt minimum een derde en maximum twee derde plaats in een ziekenhuis dat niet is aangewezen als universitair ziekenhuis of een ziekenhuis waarvan de stagedienst niet is aangewezen als universitair in toepassing van de gecoördineerde wet van 10 juli 2018 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen.	Art. 10. Maximum 40% van de stage kan worden volbracht in een stagedienst die zich niet in een ziekenhuis bevindt. Wat de stage betreft die wordt volbracht in een stagedienst die is gevestigd in een ziekenhuis, vindt minimum een derde en maximum twee derde plaats in een ziekenhuis dat niet is aangewezen als universitair ziekenhuis of een ziekenhuis waarvan de stagedienst niet is aangewezen als universitair in toepassing van de gecoördineerde wet van 10 juli 2018 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen. De duurtijd van de stage die in toepassing van artikel 11 van dit besluit wordt verricht (stage in het buitenland), alsook van de stage die in toepassing van artikel 14 van dit besluit door een wetenschappelijke studie wordt vervangen, wordt hierbij niet in rekening gebracht.	Maximum 40% van de stage kan worden volbracht in een stagedienst die zich niet in een ziekenhuis bevindt. Wat de stage betreft die wordt volbracht in een stagedienst die is gevestigd in een ziekenhuis, vindt minimum twaalf maanden plaats in een ziekenhuis dat is aangewezen als universitair ziekenhuis of in een ziekenhuis waarvan de stagedienst is aangewezen als universitair in toepassing van de gecoördineerde wet van 10 juli 2018 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen. Wat de stage betreft die wordt volbracht in een stagedienst die is gevestigd in een ziekenhuis, vindt eveneens minimum twaalf maanden plaats in een ziekenhuis dat niet is aangewezen als universitair ziekenhuis of een ziekenhuis waarvan de stagedienst niet is aangewezen als universitair in toepassing van de gecoördineerde wet van 10 juli 2018 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen. De duurtijd van de stage die in toepassing van artikel 11 van dit besluit wordt verricht (stage in het buitenland), alsook van de stage die in toepassing van artikel 14 van dit besluit door een wetenschappelijke studie wordt vervangen, wordt hierbij niet in rekening gebracht.

Stage in het buitenland:

Voor stageplannen gestart tussen 06/06/2014 en 30/09/2016	Stageplannen gestart na 01/10/2016
<p>Art. 11§1. De kandidaat-specialist kan maximum één derde van de duurtijd van zijn stage in het buitenland verrichten.</p> <p>§3. De kandidaat-specialist kan een gedeelte van zijn stage in het buitenland verrichten op voorwaarde dat:</p> <p>1° de persoon of de structuur die ervoor verantwoordelijk is de kandidaat-specialist te superviseren, erkend is conform de nationale wetgeving van het gastland voor de opleiding van de kandidaatspecialisten;</p> <p>2° een overeenkomst wordt afgesloten tussen de coördinerende stagemeester, de kandidaat-specialist en de persoon of de structuur die ervoor verantwoordelijk is de kandidaat-specialist te superviseren in het gastland. In de overeenkomst worden minstens de modaliteiten van de stage, de billijke vergoeding, de eindtermen van de stage evenals de modaliteiten op basis waarvan de kandidaat-specialist de voordelen van een beroepsverzekering geniet, vastgesteld;</p> <p>§4. De persoon of de structuur die ervoor verantwoordelijk is de kandidaat-specialist te superviseren in het gastland wordt genotificeerd bij de FOD Volksgezondheid en wordt geregistreerd op een lijst die wordt bijgehouden door bovenvermelde overheidsdienst.</p>	<p>Art. 11§2. De kandidaat-specialist kan maximum één derde van de duurtijd van zijn stage in een andere lidstaat van de Europese Unie, in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte die geen lid is van de Europese Unie, of in een Staat waarmee de Europese Unie en haar lidstaten een associatieovereenkomst afgesloten hebben die in werking is getreden en die bepaalt dat, in het kader van de toegang tot en de uitoefening van een beroepsactiviteit, hun onderdanen niet gediscrimineerd mogen worden op grond van hun nationaliteit, verrichten.</p> <p>§3. De kandidaat-specialist kan een gedeelte van zijn stage in een andere lidstaat van de Europese Unie, in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte die geen lid is van de Europese Unie, of in een Staat waarmee de Europese Unie en haar lidstaten een associatieovereenkomst afgesloten hebben die in werking is getreden en die bepaalt dat, in het kader van de toegang tot en de uitoefening van een beroepsactiviteit, hun onderdanen niet gediscrimineerd mogen worden op grond van hun nationaliteit, verrichten op voorwaarde dat: zelfde voorwaarden als hiernaast, onveranderd</p> <p>Art. 11/1 §1. Bij de evaluatie, zoals bedoeld in artikel 19 van dit besluit, <u>mag</u> rekening worden gehouden met een stage van maximaal een jaar die de kandidaat-specialist verricht in een derde land, niet bedoeld in artikel 11 van dit besluit.</p> <p>§2. De kandidaat-specialist kan een gedeelte van zijn stage in een derde land verrichten op voorwaarde dat: zelfde voorwaarden als hiernaast, onveranderd</p>

Theoretische en praktische opleiding.

De opleiding tot anesthesioloog is enerzijds een klinische opleiding en anderzijds ook een theoretische opleiding die zich deels onder de MaNaMa Specialistische Geneeskunde bevindt. Er wordt gestreefd naar een goede integratie van beide delen zodat activiteiten binnen de discipline ook een plaats vinden binnen de MaNaMa-opleiding.

De klinische opleiding wordt opgevolgd door de erkenningscommissie en door de stagemeesters alsook de coördinerend stagemeester. Hierbij wordt onder andere gekeken naar aantal procedures en ingrepen en aantal uitgevoerde specifieke technieken, aantal wachtdiensten, etc... Anderzijds zal de coördinerend stagemeester ook een verslag uitbrengen (eindattest) bij de uiteindelijke erkenningsaanvraag om de klinische competenties van de ASO positief of negatief te beoordelen. Deze klinische vorming en beroepsvorming maakt ook deel uit van de MaNaMa Specialistische Geneeskunde met name in het vak:

- 120sp: "Probleemoplossend vermogen en vaardigheden in de anesthesiologie" (E06T6A)
- 180sp: "Probleemoplossend vermogen in de anesthesiologie" (E0AL4A, E0AW0A, E0BU6A, E0CA6A, E0CF4A) en "Vaardigheden in de anesthesiologie" (E0AG8A, E0BB6A, E0BM2A, E0BO6A)

De theoretische vorming is onder andere ondergebracht bij de MaNaMa Specialistische Geneeskunde (“Aanvullingen in de anesthesiologie”, “Praktische oefeningen in EBM” (120sp) / “EBM voor anesthesiologie” (180sp), “Wetenschappelijke verdieping in de anesthesiologie¹”), ...

Daarnaast wordt er van de ASO verwacht dat hij/zij op de hoogte is van de recente ontwikkelingen in het vakgebied via zelfstudie en het lezen van artikelsuggesties. Ook dient een ASO zich de interne dienst- en ziekenhuisspecifieke werkwijzen en protocols eigen te maken.

4. De erkenningscommissie.

Wettelijke rol.

De erkenningscommissie Anesthesiologie is op Vlaams niveau adviserend aan het agentschap zorg & gezondheid. Haar voornaamste taak is het agentschap zorg & gezondheid te adviseren over de geschiktheid van artsen die een opleiding anesthesiologie hebben gevolgd en een erkenning tot anesthesioloog aanvragen. Zonder een positief advies van de erkenningscommissie zal het agentschap zorg & gezondheid zelden of bijna nooit overgaan tot erkenning van een ASO tot anesthesioloog. Indien de erkenningscommissie negatief adviseert, kan de ASO beroep aanspannen bij het Agentschap Zorg van de Vlaamse Overheid.

Administratieve vereisten.

De toekomstige 1ste jaars assistenten die hun opleiding anesthesie aan UZ Leuven zullen starten dienen administratief een aantal zaken op voorhand in orde te maken. Zij moeten een stageplan indienen. Een blanco stageplan is te bekomen via de website <https://www.zorg-en-gezondheid.be/formulier-om-het-stageplan-van-een-arts-specialist-in-te-dienen-of-te-wijzigen>. Bij het indienen van een eerste stageplan moeten een aantal documenten worden bijgevoegd:

- de overeenkomst met de stagemeester of de instelling over de billijke vergoeding: dit attest is te verkrijgen via het secretariaat anesthesie
- het aanvaardingsattest (wordt door de faculteit aan alle dienstsecretariaten bezorgd)
- attest inschrijving orde der geneesheren (<https://mdrm-registration.ordomedic.be/nl>)
- het promotiebewijs (door de afgestudeerde op te vragen via KU Loket)

Het ingevulde en ondertekende stageplan wordt samen met alle bijlagen verzameld op het secretariaat anesthesie dat ervoor zorgt dat alle formulieren op het agentschap zorg & gezondheid terecht komen. Het secretariaat zorgt dus voor het bundelen en versturen van de stageplannen maar de toekomstige 1ste jaars aso's moeten persoonlijk instaan voor het binnenleveren van hun stageplan met bijlagen op het secretariaat anesthesie.

Stageplannen moeten **binnen de vier maanden** na start opleiding ingediend worden.

In het voorjaar wordt door het secretariaat gecommuniceerd waar de ASO het komende academiejaar stage zal lopen. Komt dat niet overeen met het eerste stageplan, dan moet de ASO een wijziging stageplan indienen: zie <https://www.uzleuven.be/anesthesiologie/wijziging-stageplan> voor meer informatie.

---

¹Voor het vak “Wetenschappelijke verdieping in de anesthesiologie” dien je minstens 14 cp te behalen door het bijwonen van anesthesiecongressen of andere studiedagen (geen woensdagavondonderwijs). Als je daarnaast het keuzevak “Capita selecta in de anesthesiologie” hebt gekozen dan moet je hierbovenop nog eens in totaal min. 14 cp aan activiteiten/14u aan actieve aanwezigheid tijdens opleidingsmomenten verzamelen. De activiteiten die je ingeeft voor het keuzevak mogen geen woensdagavondonderwijs zijn en mogen niet overlappen met het vak “Wetenschappelijke verdieping in de anesthesiologie”. Je moet dus kiezen waar je de activiteit in Medbook ingeeft: ofwel bij “Wetenschappelijke verdieping in de anesthesiologie” ofwel bij “Capita selecta in de anesthesiologie” (nooit bij beiden).

Evaluatie van de opleiding.

Om de opleiding te kunnen evalueren maakt de erkenningscommissie gebruik van het stageboekje (Medbook).

In Medbook dient de kandidaat de volgende elementen aan te vullen:

- Alle **casussen** worden ingegeven.
- **Wachtdiensten** worden geregistreerd.
- **Planningsgesprek:** aanmaken en bespreken met de coördinerende stagemeester (bij periode in Leuven) of met de lokale stagemeester bij het begin van zijn/haar opleidingsjaar of van een nieuwe periode in een samenwerkend ziekenhuis
De bedoeling van dit gesprek is om leerdoelen voor het jaar te definiëren en om verwachtingen vanuit beide invalshoeken duidelijk te maken.

- **Functioneringsgesprek:**

- o 120sp: ten minste 1 registratie per stageperiode
- o 180sp: ten minste 1 registratie per stageperiode

Aanmaken en bespreken met de stagebegeleiders/lokale stagemeester bij rotatie in een samenwerkend ziekenhuis of door de SLC (stafid coach) van het opleidingsjaar bij rotatie in UZ Leuven. De SLC voert driemaandelijks met de ASO's van dat jaar een functioneringsgesprek (dus 4 per jaar) over de voorbije periode. De SLC/secretariaat nodigt de ASO's uit voor het aanmaken van een elektronisch gesprek. Indien de ASO meer toelichting wenst, dient de ASO zelf initiatief te nemen tot een persoonlijk gesprek met het stafid. Het stafid kan de ASO eveneens uitnodigen voor een gesprek indien die dat nodig acht. De stafid coaches zijn:

Coördinerende SLC: Steve Coppens en Rebekka Dreelinck

SLC Stagiairs: Erika Slock/An Schrijvers/Stan Outtier

SLC Verdiepende stagiairs: Rebekka Dreelinck

SLC ASO1: Kristien Vermeulen

SLC ASO2: Dieter Van Beersel

SLC ASO3: Rebekka Dreelinck

SLC ASO4: Julie Lauweryns

SLC ASO5: Ellen Vandemaele

In samenwerkende opleidingscentra gebeurt dit door de lokale stagemeester.

In Leuven dient ook op het einde van elke VASTE rotatieperiode een functioneringsgesprek ingevoerd te worden door de ASO en dit wordt dan besproken met het stafid tijdens die vaste rotatieperiode.

- **Evaluatiegesprek:** aanmaken en bespreken met de coördinerende stagemeester (bij periode in Leuven) of lokale stagemeester op het einde van een opleidingsjaar of bij het einde van een periode in een samenwerkend centrum
- **KKB** (korte klinische beoordeling):
  - o 120sp: ten minste 1 registratie per stageperiode
  - o 180sp: ten minste 3 registraties per stageperiode
- **KCB** (korte communicatie beoordeling):
  - o 120sp: ten minste 1 registratie per stageperiode
  - o 180sp: ten minste 3 registraties per stageperiode
- Geeft de ASO een **(M&M-)krans**, dan maakt hij/zij een "**Wetenschappelijke beoordeling**" of "**Gevalsbespreking**" aan in Medbook die door de begeleider gevalideerd wordt.
- Men geeft ook de **gevolgde congressen, cursussen en bijscholingen** weer. Hiermee worden (inter)nationale congressen bedoeld zoals vb. het jaarlijks wintersymposium dat onze dienst organiseert,

maar ook postgraduate lezingen, enz. De aanwezigheidscertificaten dienen opgeladen te worden in Medbook. Woensdagavondlessen en vrijdagochtendkranen moeten jullie niet ingeven. Deze aanwezigheden worden bijgehouden door het secretariaat. Bij een te laag aanwezigheidspercentage zal de ASO per mail op de hoogte gebracht worden.

- Aanwezigheid op vrijdagochtendkranen behoort tot het OPO “Praktische oefeningen in EBM” (120sp) / “EBM voor anesthesiologie” (180sp).

De ASO wordt verwacht op de ochtendkranen van de dienst, uitgezonderd bij ziekte, (zwangerschaps)verlof of van wacht (geweest).

- Aanwezigheid op woensdagavondonderwijs behoort tot het OPO “Aanvullingen in de anesthesiologie”.

De ASO volgt ten minste 2/3de van het aangeboden woensdagavondonderwijs.

- **Posters, abstracts, publicaties, ...** moeten ook opgeladen worden in Medbook.
- ...

Binnen de drie maanden na het einde van elk stagejaar moet het stageboekje ingediend worden. **Indien dit niet het geval is, kan de erkenningscommissie overgaan tot verlenging van de opleiding als sanctie: 2 maanden extra stage per laattijdig ingestuurd stageboekje.**

Vanaf nu kan je alleen nog via Medbook je stageboekje afdrukken.

Ga naar ‘Opleiding > Jaarverslagen’ en kies het opleidingsjaar dat je wil afdrukken.

Opgelet:

- Zorg dat je stageplan correct ingevuld is. Duid per stageperiode je lokale stagemeeester aan. Dit is de stagemeeester die op je officiële stageplan zijn handtekening heeft gezet. Per stageperiode kan je ook nog een stagebegeleider aanduiden maar dat hoeft niet.
- De bijlagen moet je zelf nog apart afdrukken en toevoegen aan je jaarverslag.

Bijlagen:

- Het laatste evaluatiegesprek van elke lokale stagemeeester die je in dat opleidingsjaar hebt gehad (als je maar 1 lokale stagemeeester hebt gehad, hoef je ook maar 1 evaluatiegesprek toe te voegen).
  - Laat daarnaast nog een extra beoordeling invullen door elke lokale stagemeeester. De stagemeeester van ANE op [dit document](#). De stagemeeester van ITE/URG op [dit document](#).
  - Als je een wetenschappelijk artikel gepubliceerd hebt, voeg je het voorblad van je artikel toe samen met het bewijs dat je artikel gepubliceerd of aanvaard werd.
  - Een bewijs van je geaccrediteerde activiteiten = overzicht accreditering (in detail!) vanop de website van het RIZIV (maak een printscreen of doe rechtermuisknop > afdrukken zodat je naam zichtbaar is) + eventueel nog de aanwezigheidsattesten van de gevolgde lezingen/congressen
- Vanaf het eerste opleidingsjaar dient er **jaarlijks 20 CP** (accrediteringspunten) behaald te worden waarvan 3 CP in de rubriek Ethiek & Economie!

Zie ook <http://www.uzleuven.be/anesthesiologie/indiening-stageboekje>.

Toetsen van de theoretische kennis: EDAIC examen en eindexamen.

De erkenningscommissie toetst de theoretische kennis van de ASO tweemaal tijdens de opleiding: op het einde van het tweede opleidingsjaar en gedurende het laatste opleidingsjaar.

Op het einde van het 2de jaar (september) leggen de ASO's het officiële EDAIC examen af (<https://www.esahq.org/education/edaic/part-i-examination/>). Dit multiple-choice examen wordt elektronisch afgenomen. Jaarlijks vindt er in april een testexamen plaats waaraan de ASO indien gewenst kan deelnemen om zijn kennis te testen ter voorbereiding van het officiële EDAIC examen in september.

Het eindexamen dient steeds door de ASO tijdens zijn laatste opleidingsjaar (en niet vroeger) afgelegd te worden op de erkenningscommissie. Dit is een OSCE examen waarbij een casus doorlopen wordt over 4 stations waarbij gestructureerd vragen worden gesteld. Het eindexamen wordt 4x per jaar georganiseerd in maart, mei, september en december. De aso kan beginnen in te schrijven vanaf 12 maanden voor het jaar waarin u laatstejaars bent door een mail te sturen naar einderkenning.anesthesie@uzleuven.be met volgende gegevens: universiteit, 2 voorkeursdata (1ste en 2de voorkeur), emailadres en GSM-nummer.

Er zijn maar een beperkt aantal plaatsen per sessie beschikbaar.

Het EDAIC examen en eindexamen vallen onder het OPO "Aanvullingen in de anesthesiologie".

Finale erkenning.

Nadat men 5 jaar opleiding heeft doorlopen, kan men finaal erkend worden tot anesthesioloog. De definitieve erkenningsaanvraag kan men indienen ten vroegste 3 maanden voor het einde van de opleiding en ten laatste tot 3 maanden na afloop van de opleiding. Dit betekent dus dat men maximaal tot 3 maanden na einde opleiding zijn erkenning kan aanvragen. De erkenningscommissie zal de erkenningsaanvraag beoordelen en indien aan alle voorwaarden is voldaan zal zij een advies aan het agentschap zorg & gezondheid verlenen tot erkenning van de arts tot specialist.

Het formulier van de erkenningsaanvraag kan je op volgende website terugvinden: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/zorgberoepen/erkenning/geneesheer>.

Bijgevoegde bewijsstukken moeten bij de aanvraag gevoegd worden:

- Bewijs dat je ingeschreven bent bij de **Orde der Geneesheren** (niet ouder dan drie maanden)
- **Eindattest van de coördinerende stagemeeester**
- **Eindattest per stagemeeester**: attesten van regionale stagemeeester van je periode in de periferie, ITE en URG. Deze attesten dienen jullie op te vragen bij de desbetreffende secretariaten.
- Het **diploma van Master in de Specialistische Geneeskunde** van het overeenkomstige specialisme, of een ander bewijsstuk dat aantoont dat u aan de algemene erkenningscriteria in verband met de theoretische opleiding voldoet.

In Leuven staat dit gelijk aan het diploma(getuigschrift) of het **afstudeerattest Manama Specialistische Geneeskunde**. Dit afstudeerattest is een attest van de faculteit dat aantoont dat u met succes de specifieke universitaire opleiding hebt gevolgd. Dit attest is aan te vragen via sarah.dewaegaene@kuleuven.be van de faculteit GNK als aan volgende voorwaarden werd voldaan:

*De ASO heeft alle concrete opdrachten die verbonden zijn aan de verschillende vakken van de ManaMa met succes afgelegd of ten minste ingediend voor beoordeling. De ASO kan dus ook pas een afstudeerattest aanvragen na het slagen op het eindexamen anesthesie. Dit is immers de evaluatie voor het OPO "Aanvullingen in de anesthesiologie".

*De ASO is administratief in orde met alle beoordelingen in Medbook (o.a. korte klinische beoordelingen, korte communicatiebeoordelingen, functionerings- en evaluatiegesprekken, ...).

*De ASO heeft (waar dit van toepassing is) de nodige aanwezigheden verzameld en heeft de bewijzen daarvan opgeladen in Medbook.

*De ASO heeft zijn/haar masterproef en/of opdracht ziekenhuismanagement ingediend voor beoordeling in KU Loket.

Om het MaNaMa-diploma te behalen dient men dus ook een masterproef te maken. De masterproef bestaat uit twee onderdelen.

Noot: Het is belangrijk om te vermelden dat elke universiteit licht aangepaste criteria hanteert voor de onderdelen 1 en 2 van de Masterproef. De ASO zal dit dan ook best navragen binnen zijn eigen universiteit.

- **Onderdeel 1: 20 studiepunten**
Onderdeel 1 wordt mondeling verdedigd voor een (inter)nationale jury. [Aan KU Leuven staat deze mondelinge verdediging gelijk aan een presentatie op de Graduation Day “Best master work competition”. Met andere woorden: IEDEREEN moet onderdeel 1 van de masterproef dus presenteren op de Graduation Day]
Voor onderdeel 1 heeft de student de keuze uit drie opties:
    - 1a: Een origineel, wetenschappelijk, onderzoek (eigen onderzoeksprotocol – prospectief of retrospectief onderzoek) binnen het afstudeergebied met schriftelijke neerslag in de vorm van een wetenschappelijk artikel.
    - 1b: Een systematisch literatuuronderzoek binnen de afstudeerrichting met schriftelijke neerslag gerapporteerd in de vorm van een wetenschappelijke literatuurreview.
    - 1c: Een case report dat is ingebed in de ‘state of the art’ literatuur binnen het afstudeergebied d.m.v. een grondige literatuurstudie. **[BELANGRIJK: zie opmerking helemaal onderaan*]**
  - **Onderdeel 2: 10 studiepunten**
Ook voor onderdeel 2 heeft de student de keuze uit drie opties:
    - 2a: Een wetenschappelijk artikel, literatuurreview of een case report binnen het bredere domein van de afstudeerrichting dat is aanvaard voor publicatie in een peer reviewed tijdschrift, waarvan de ASO eerste of tweede auteur is.
    - 2b: Eén posterpresentatie of voordracht op een (inter)nationaal congres. [Deze presentatie kan dus ook op de Graduation Day onder resident’s meeting categorie]
    - 2c: Een portfolio van casuïstiek, aangevuld met bijhorende wetenschappelijke toelichting, opgebouwd vanuit ervaringen in de klinische praktijk in de discipline.
  - **Publicatie/communicatie.** Daarenboven vereist de wetgever dat “Met het oog op zijn erkenning moet de kandidaat bij het einde van zijn opleiding zijn competentie om een wetenschappelijke analyse uit te voeren aantonen door een door peers gevalideerde wetenschappelijke publicatie in een gezaghebbend medisch tijdschrift.”
De erkenningscommissie vraagt dan ook het volgende:
    - Men maakt een publicatie waarbij men eerste, tweede of laatste auteur is. Deze publicatie kan dan dienst doen als publicatie in het kader van deel 1 van de masterproef en als publicatie voor erkenning tot anesthesioloog. De publicatie dient gepubliceerd te zijn of aanvaard voor publicatie ofwel
      - a. in een peer reviewed tijdschrift.
      - b. in de Acta Anaesthesiologica Belgica in het peer reviewde supplement dat specifiek gewijd is aan masterproeven. Men moet de VOLLEDIGE tekst van de masterproef dan indienen bij de Acta voor 1 juni van het jaar waarin men erkend zal worden (of vroeger). Uiteraard dient hier ook uw begeleider zijn toestemming te geven.
- Bewijzen van publicatie/communicatie moeten bij de erkenningsaanvraag gevoegd worden.

*OPGELET: indien men een case report heeft als masterproef onderdeel 1 en een presentatie van een abstract als onderdeel 2, dan is men in orde voor de Master Specialistische Geneeskunde, maar dit is niet voldoende voor de einderkenning! Een case report alleen wordt niet aanvaard

door de erkenningscommissie anesthesie. Men heeft zeker nog een andere publicatie van een wetenschappelijk artikel nodig waarbij men eerste, tweede of laatste auteur is.

Samenvattend, om in orde te zijn voor de masterproef (deel 1 en deel 2) én voor de einderkenning, dien je het volgende in orde te brengen:

- **Onderdeel 1 masterproef**
  - o Artikel als 1ste, 2de of laatste auteur
  - o Minstens aanvaard voor publicatie in peer reviewed tijdschrift of in Acta Anaesthesiologica Belgica
  - o Verplicht te presenteren op de BeSARPP Graduation Day (categorie “Best master work competition”)
  - o Case report (deel 1) + vb presentatie abstract (deel 2) is **niet** voldoende voor einderkenning. Indien case report als deel 1, heeft men zeker nog een andere publicatie van een wetenschappelijk artikel nodig (1ste, 2de of laatste auteur)
- **Onderdeel 2 masterproef**
  - o Presentatie abstract (1ste auteur) of 2de publicatie (1ste, 2de of laatste auteur) of portfolio van casuïstiek
  - o Indien abstract: te presenteren op (inter)nationaal congres of BeSARPP Graduation Day (categorie “Resident’s meeting”)
  - o Indien publicatie: minstens aanvaard voor publicatie

5. MaNaMa Specialistische Geneeskunde en theoretische opleiding.

De Master-na-Master in de Specialistische Geneeskunde is opgebouwd rond vier rollen van de arts-specialist, nl. medicus, wetenschapper, manager en communicator.

De eerste twee jaren zijn verplicht. De hogere opleiding is optioneel maar zonder de hogere opleiding kan geen MaNaMa-diploma worden uitgereikt en dan moet u via andere bewijsstukken aantonen dat u aan de algemene erkenningscriteria in verband met de theoretische opleiding voldoet. Het behalen van het MaNaMa-diploma wordt dus sterk aangeraden om de noodzakelijke vereisten van de EC makkelijk te bewijzen.

Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de MaNaMa verwijzen we naar de ECTS-fiches en de info op Toledo.

ECTS-fiche Master in de Specialistische Geneeskunde (120sp):

https://onderwijsaanbod.kuleuven.be/opleidingen/n/SC_50812437.htm

ECTS-fiche Master in de Specialistische Geneeskunde (180sp):

https://onderwijsaanbod.kuleuven.be/opleidingen/n/SC_54472276.htm

Zorg dat je in orde bent voor de vakken die je dat jaar hebt geboekt in je ISP! Logisch gevolg hiervan is dat je ervoor moet zorgen dat je Medbook volledig in orde is en dat je deze dus regelmatig bijwerkt en up to date houdt. Aan de hand van Medbook wordt namelijk nagekeken of je in orde bent voor de vakken met permanente evaluatie die je dat jaar hebt geboekt in ISP (dit zijn vaste tijdstippen binnen het academiejaar, onafhankelijk van wanneer je stageplan werd aangevat). Daarbij is het belangrijk dat je al het nodige aanvult in Medbook en de items koppelt aan de juiste todo's (via 'voeg toe'). Indien de items niet gekoppeld zijn, verschijnen deze immers niet in het overzicht van je opleidingsplan.

Om uiteindelijk het MaNaMa-diploma te bekomen dient men ook een masterproef te maken. Zie hierboven bij “Finale erkenning”. Op Toledo is een uitgebreide masterproefbrochure te vinden.

6. Het elektronisch stageboekje/portfolio (Medbook).

Alle data dienen ingevoerd te worden door de ASO en dienen door hem/haar up to date gehouden te worden. Medbook wordt gebruikt ter opvolging van de opleiding en opvolging van de MaNaMa (zie ook punt 5). In Medbook wordt tevens 'het charter voor een kwaliteitsvolle opleiding van arts-specialisten' door de verantwoordelijke stagemesters en de ASO ondertekend. Het charter omvat een wederzijds engagement om het evenwicht te bewaken tussen de vereisten van de opleiding en het persoonlijke leven van de ASO, alsook tussen de vereisten voor de academische opleiding en de beroepsvoorbereidende opleiding.

Zie kopje "Evaluatie van de opleiding" (punt 4) voor de elementen die in Medbook ingevuld moeten worden.

7. Evaluatie en feedback.

Een belangrijk onderdeel van de opleiding is een correcte evaluatie van de ASO's alsook een duidelijke en constructieve feedback. Hiervoor zijn er heel wat tools beschikbaar.

Evaluatie van ASO's door staffleden.

Binnen de dienst anesthesiologie UZ Leuven wordt elke ASO wekelijks 2x formeel geëvalueerd en wel op volgende items:

Medicus	Kennis
	Vaardigheden
	Attitude
	Algemeen
Wetenschapper	Kennis
	Vaardigheden
	Attitude
	Algemeen
Communicator	Kennis / Vaardigheden
	Attitude
	Algemeen
Manager	Kennis
	Vaardigheden
	Attitude
	Algemeen

Evaluatie van stagediensten door ASO's.

De ASO's evalueren ook de stagediensten. De ABC-bevraging gebeurt min. 1x/jaar, maar wordt o.v. de anonimiteit maar om de drie jaar teruggekoppeld. Bevraging en verwerking gebeurt door medewerkers van de Faculteit. De dienst krijgt alleen anonieme resultaten.

6 keer per jaar krijgen de ASO's binnen UZ Leuven ook de kans om hun begeleiders te beoordelen aan de hand van 10 vragen. Er wordt met aandrang opgeroepen om dit systematisch ook te doen. Alles wordt anoniem verwerkt.

8. Administratieve checklist.

Elk gesprek/verslag in Medbook dient door de ASO ingevoerd/aangemaakt te worden en wordt dan door de betreffende verantwoordelijke/supervisor nagekeken, desgewenst aangepast en gevalideerd. De verantwoordelijkheid van het aanmaken ligt dus volledig bij de ASO!

Voor de start van de opleiding:

1. Eerste stageplan met bijlagen indienen.
2. Inschrijving MaNaMa lagere opleiding bij de KUL.

MaNaMa:

1. Inschrijving aan de KUL in orde houden.
Lagere opleiding is VERPLICHT. Hogere opleiding is ten sterkste aan te raden om de noodzakelijke vereisten van de erkenningscommissie (in het kader van de einderkenning) makkelijk te bewijzen.
2. Zorgen dat je in orde bent voor de vakken die je dat jaar hebt geboekt in je ISP.
3. Logisch gevolg van punt 2: Zorgen dat Medbook volledig in orde is. Aan de hand van Medbook wordt nagekeken of je in orde bent voor de vakken met permanente evaluatie die je dat jaar hebt geboekt in ISP (dit zijn vaste tijdstippen binnen het academiejaar, onafhankelijk van wanneer je stageplan werd aangevat). Daarbij is het belangrijk dat je al het nodige aanvult in Medbook en de items koppelt aan de juiste todo's (via 'voeg toe'). Indien de items niet gekoppeld zijn, verschijnen deze immers niet in het overzicht van je opleidingsplan.
4. Zie voorwaarden masterproef onder kopje "Finale erkenning" (punt 4).

Per opleidingsjaar:

- Medbook regelmatig bijwerken:
  - a. Casussen
  - b. Wachtdiensten
  - c. Planningsgesprek
  - d. Functioneringsgesprekken
  - e. Evaluatiegesprek
  - f. KKB
  - g. KCB
  - h. Wetenschappelijke beoordeling/Gevalsbespreking bij geven van (M&M-)krans
  - i. Gevolgde congressen, cursussen en bijscholingen
  - j. Posters, abstracts, publicaties
  - k. ...
- Binnen de 3 maanden na het einde van elk opleidingsjaar moet het stageboekje ingediend worden.

Einde van de opleiding:

- Erkenningsaanvraag
- Bewijs dat u ingeschreven bent bij de **Orde der Geneesheren** (niet ouder dan drie maanden)
- **Eindattest van de coördinerende stagemeeester**
- **Eindattest per stagemeeester** (periferie, ITE, URG)

- Het **diploma van master in de specialistische geneeskunde** van het overeenkomstige specialisme, of een ander bewijsstuk dat aantoont dat u aan de algemene erkenningscriteria in verband met de theoretische opleiding voldoet.
- **Publicatie/communicatie**. Bewijzen van publicatie/communicatie moeten bij de erkenningsaanvraag gevoegd worden.

Info

9. Info.

Verantwoordelijke uitgever

dienst anesthesie UZ Leuven, Herestraat 49, 3000 Leuven

Meer informatie

Prof. Dr. Marc Van de Velde, Diensthoofd anesthesie

tel. 016 34 12 34

e-mail: marc.vandevelde@uzleuven.be

Secretariaat anesthesie

tel. 016 34 42 70, 016 34 46 12, 016 34 46 02, 016 34 46 45, 016 34 52 78

e-mail: anesthesiologie.secretariaat@uzleuven.be